

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)

Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

До 75-річчя Київського національного торговельно-економічного університету

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ІХ Міжнародної науково-практичної конференції**

14-16 вересня 2021 року

Частина II

Вінниця 2021

УДК 339.922
С69

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 14-16 вересн. 2021 р. Вінниця, 2021. Ч. 2. 256с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; сучасної парадигми менеджменту та публічно-владної діяльності, фінансовий механізм забезпечення соціально-економічного розвитку країни; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, проблеми розвитку індустрії гостинності та харчової промисловості: теоретичний і прикладний аспекти, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Наталія**, д-р філос. наук, професор

Відповідальний секретар – **Мартінова Лілія**, д-р екон. наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець Вікторія, д-р екон. наук, професор, **Громова Ольга**, д-р екон. наук, доцент, **Корж Наталія**, д-р екон. наук, професор, **Іваницька Наталя**, д-р філол. наук, професор, **Нікітішин Андрій**, д-р екон. наук, доцент, **Прутська Олена**, д-р екон. наук, професор, **Хачатрян Валентина**, д-р екон. наук, доцент, **Чорна Наталія**, д-р іст. наук, професор, **Штифурак Віра**, д-р пед. наук, професор, **Бондар Анна**, канд. наук з фіз. виховання і спорту, **Крупельницька Ірина**, канд. екон. наук, доцент, **Мельничук Оксана**, канд. екон. наук, доцент, **Мерінова Світлана**, канд. екон. наук, доцент, **Тернова Алла**, канд. техн. наук, доцент.

Друкується за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-962-1

Наталія Замкова
Директор інституту,
доктор філософських наук, професор,
Заслужений працівник освіти України

МІСЦЕ ВІННИЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ У СТРУКТУРІ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету є провідним закладом вищої освіти економічного профілю Подільського регіону. Становлення закладу тісно пов'язано із досягненнями та успіхом кожної окремої особистості та колективу в цілому, які є невід'ємною частиною історії нашого краю і держави.

ВТЕІ КНТЕУ починає свою історію з 1968 року, коли наказом Міністра торгівлі Української РСР № 338 від 28 серпня 1968 року було створено Вінницький заочний філіал Київського торговельно-економічного інституту. У 1968-1969 навчальному році діяло три факультети: економічний, торговий і технологічний. Починаючи з 1969-1970 н.р. у Вінницькому філіалі КТЕІ організовано денне відділення.

З 1 липня 1988 року наказом Київського торговельно-економічного інституту № 591 від 18.04.88 р. відкрито Вінницький заочний факультет КТЕІ.

Визначна роль у розвитку нашого інституту належить Мазаракі А.А., ректору Київського національного торговельно-економічного університету, доктору економічних наук, професору, академіку Національної академії педагогічних наук України, заслуженому діячу науки і техніки, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки. Знаний в Україні та за кордоном вчений. Мазаракі А.А. багато уваги приділяв та приділяє розбудові КНТЕУ, в тому числі його структурних підрозділів.

Знаковим для інституту став 1998 рік, коли за ініціативою ректора КДТЕУ Мазаракі А.А. Вінницький заочний факультет було реорганізовано у Вінницький торговельно-економічний інститут Київського державного торговельно-економічного університету.

Указом Президента України від 11.09.2000 року № 1059/2000 Київському торговельно-економічному університету надано статус національного.

За час існування ВТЕІ КНТЕУ здійснені вагомі позитивні зрушення за всіма напрямками навчально-виховної, науково-дослідної та культурно-просвітницької діяльності, які підтверджують тезу про те, що ВТЕІ є провідним, багатогалузевим інститутом на теренах Вінниччини.

Стратегічною метою діяльності Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ є забезпечення потреб підприємств і організацій регіону та України загалом у висококваліфікованих фахівцях у галузі економіки та торгівлі, що відповідають сучасним вимогам ринку праці; надання освітніх послуг замовникам з дотриманням норм та вимог, визначених Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», нормативними документами освітньої галузі.

З 2016 року в інституті діє та постійно удосконалюється Система управління якістю ВТЕІ, що підтверджується наявністю сертифіката на Систему управління якістю відповідно ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT), який засвідчує високий рівень управління освітньою діяльністю та якість надання освітніх послуг .

Сьогодні у Вінницькому торговельно-економічному інституті КНТЕУ підготовку фахівців забезпечують три факультети, яким підпорядковано 11 кафедр. До складу обліково-фінансового факультету входить три кафедри: обліку та оподаткування; фінансів; іноземної філології та перекладу; до складу факультету економіки, менеджменту та права – чотири кафедри: менеджменту та адміністрування; економіки та міжнародних відносин; економічної кібернетики та інформаційних систем; права; до складу факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування – чотири кафедри: товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва; маркетингу та реклами; туризму та готельно-ресторанної справи; фізичного виховання та спорту.

Згідно з ліцензією інститут здійснює підготовку фахівців за освітніми ступенями «молодший бакалавр» (за 4 спеціальностями), «бакалавр» (за 15 спеціальностями) та освітнім ступенем «магістр» (за 13 спеціальностями): фінанси, банківська справа та страхування; облік та оподаткування; економіка; міжнародні економічні відносини; менеджмент; право; публічне управління та адміністрування; інформаційні системи та технології; соціальне забезпечення; підприємництво, торгівля та біржова діяльність; маркетинг; туризм; готельно-ресторанна справа; харчові технології; філологія. Форми навчання: денна, вечірня, заочна.

Викладання здійснюють висококваліфіковані науково-педагогічні кадри. Частка штатних викладачів з науковими ступенями і вченими званнями у ВТЕІ КНТЕУ постійно збільшується і на сьогодні становить 86,72 %. Із загальної кількості викладачів - 27 докторів наук (17 професорів), 97 кандидатів наук (75 доцентів). За останніх п'ять років викладачами інституту успішно захищено 15 докторських та 36 кандидатських дисертації, видано 20 монографій та 129 розділів монографій, в т.ч. 79 мовами Європейського Союзу, опубліковано 2273 навчально-методичних розробок та 35 підручників, навчальних посібників.

Сьогодні Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ – навчальний заклад, у якому зосереджений високий інтелектуальний потенціал, який постійно розвиває наукову та інноваційну діяльність як визначальний фактор професійного, інтелектуального та духовного зростання викладачів і студентів.

У ВТЕІ КНТЕУ успішно функціонують: Ресурсний центр зі сталого розвитку, Центр моніторингу якості освітнього процесу та інноваційного розвитку, Центр грантових проєктів, Центр розвитку кар'єри, який створено з метою налагодження плідної співпраці з роботодавцями, організації практичної підготовки та сприяння студентам і випускникам ВТЕІ у працевлаштуванні.

В інституті успішно працює «Бізнес-школа», яка пропонує довгострокові, середньострокові, навчальні програми, які дозволять сформувати нову генерацію українських лідерів, що орієнтовані на міжнародні стандарти ведення бізнесу.

Велика увага в інституті приділяється розвитку міжнародного співробітництва, налагодженню зв'язків із закладами вищої освіти Польщі, Франції, Австрії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Німеччини, Румунії, Литви, Казахстану, Грузії, Молдови, Білорусії, Швеції, Італії, Греції та ін.

Здійснюється ефективна робота в напрямку розширення та поглиблення міжнародних контактів, організації й координації міжнародного співробітництва у галузі освіти та науки з іноземними партнерами, такими як: Пан-Європейський університет (м. Братислава, Словаччина), Центр підвищення кваліфікації (м. Кельце, Польща), Великопольська суспільно-економічна вища школа (м. Великопольська середа, Польща), Університет Суспільних наук (Польща), Vanwest коледж (Ванкувер), Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі (Грузія), Folkuniversitetet (Швеція), Академія туризму «Дімітра» (Греція) та компаніями: Voyaj Club Turizm Gida (Туреччина), КАЛПСО ТУР ЮА (Туреччина), «JoinUp» (Туреччина), готельний комплекс «Дружба» (Словаччина), компанією «ETS BG LTD», готельними комплексами «Планета», «Royal Castle Hotel and Spa» (Болгарія), Асоціація UCM Italy та ін.

Якісна підготовка фахівців європейського рівня здійснюється в інституті також в рамках міжнародної практики студентів. Студенти інституту, що навчаються за спеціальностями «Туризм», «Готельно-ресторанна справа», «Харчові технології», «Міжнародні економічні відносини», «Менеджмент організацій», «Міжнародна економіка» та інших проходять міжнародну виробничу практику в готельних комплексах, компаніях, наукових установах Словаччини, Болгарії, Туреччини, Німеччини, Італії. Практика за кордоном - це знайомство з культурою інших країн, безкоштовне проживання та харчування, отримання грошової винагороди, поглиблення професійних навиків, покращення рівня володіння іноземною мовою, безцінний досвід міжкультурного спілкування.

У рамках єдиної системи підготовки висококваліфікованих фахівців інститут всебічно сприяє активізації науково-дослідної роботи студентів. Різними формами цієї роботи охоплено більше двох тисяч студентів. В інституті працюють 29 наукових гуртків та дискусійних клубів. Щорічно проводяться студентські науково-практичні конференції різного рівня,

фестивалі студентської науки, конкурси, олімпіади, вікторини, форум-квести, семінари, круглі столи. Активна діяльність студентського наукового товариства «ВАТРА» сприяє всебічному розвитку пошукової, дослідницької, наукової та творчої діяльності студентів. Студенти ВТЕІ є активними учасниками численних конкурсів, олімпіад, де здобувають перемоги.

У 2007 році в інституті започатковано випуск збірника студентських наукових праць «Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА». На сьогодні вийшло друком 128 випусків Вісника СНТ «ВАТРА» з одноосібними науковими статтями здобувачів освітніх ступенів «магістр», «бакалавр» та збірників тез доповідей.

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету пройшов довгий і складний шлях, який був позначений вагомими досягненнями в усіх напрямках його діяльності. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету має всі умови, необхідні для підтвердження свого авторитету та подальшого розвитку.

ЗМІСТ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО, КОНТРОЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Ірина Гладій, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СИСТЕМА ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ЗАСТОСУВАННЯ.....	12
Ганна Даценко, д-р екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕТОДОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	19
Олександр Денисюк, д-р екон. наук, професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОВЕДІНКИ ГРОМАДЯН (ВИБОРЦІВ).....	26
Оксана Дзюба, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	33
Тетяна Китайчук, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСКОНТУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	41
Інна Копчикова, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОЦЕДУРИ ТА ПРИЙОМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСУВАННЯ УСТАНОВИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ.....	47
Наталія Коцераба, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	54
Ірина Крупельницька, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ, ОЦІНКИ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ І АУДИТІ.....	59
Олена Кудирко, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО БІЗНЕСУ.....	66

Наталія Левковець, старший викладач кафедри «Фінанси, облік і аудит» Національний транспортний університет ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	72
Ірина Лобачева, канд. пед. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ – ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	81
Людмила Майстер, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОБОРОТНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОБЛІКОВИХ АСПЕКТІВ.....	95
Олена Откаленко, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВІДРЯДЖЕННЯ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ.....	103
Віталій Покиньчерета, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АУДИТ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ.....	109

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Наталія Замкова, д-р філос. наук, професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Інна Гнидюк, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	118
Ліна Маршук, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Ельміра Гатаулліна, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОЦІНКА ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ.....	127
Андрій Нікітішин, д-р екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Оксана Демченко, канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕХАНІЗМ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ.....	138
Олена Прутська, д-р екон. наук, професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ.....	144

Юлія Романовська, канд. екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Анастасія Абдуллаєва, канд. екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ..... 151

Ольга Смагло, канд. екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 160**

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУЦІ, ОСВІТІ, ЕКОНОМІЦІ

Інна Гулівата, канд. пед. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З
ЕКОНОМІКИ..... 168**

Людмила Гусак, канд. пед. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**РОЛЬ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ..... 180**

Наталія Добровольська, канд. пед. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА..... 186

Катерина Копняк, старший викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ
СЛУЖБОВЦІВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ..... 195**

Олена Кузьміна, канд. техн. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ..... 206

Svitlana Merinova, PhD in Economics, Associate Professor
Vinnitsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
**ADVANTAGES OF APPLYING ITSM METHODOLOGY IN SIMULATION OF
BUSINESS PROCESSES OF IT-DEPARTMENT..... 212**

Людмила Половенко, канд. пед. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**ПОПЕРЕДЖЕННЯ КІБЕРЗАГРОЗ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ВЕЛИКИХ
ДАНИХ..... 217**

Лариса Радзіховська, канд. пед. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**ВИКОРИСТАННЯ ЙМОВІРНІСНИХ МЕТОДІВ ПРИ ПРИЙНЯТТІ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СИТУАЦІЯХ ЕКОНОМІЧНОГО РИЗИКУ... 223**

Володимир Ціпуринда, канд. екон. наук, доцент
Київський національний торговельно-економічний університет
ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННІ..... 229

Світлана Яремко, канд. техн. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
**УДОСКОНАЛЕННЯ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗВО ШЛЯХОМ
ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПРОЕКТУВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ
МОДЕЛЕЙ..... 243**

Список використаних джерел:

1. Кальєніна Н. В. Сутність категорії «трудоий потенціал підприємств». *Держава та регіони. Економіка підприємства*. 2008. № 3. С. 111-115.
2. Касич А. О., Черняхівська М. В., Мірошніченко А. М. Сучасні методичні підходи до аналізу використання персоналу підприємства. *Фінансовий простір*. 2018. № 3 (31). С. 35-40.
3. Мішковець Л. В. Фактори формування та розвитку трудового потенціалу підприємств АПК Одеської області. *Економіка харчової промисловості*. 2010. № 1(5). С. 46-49.
4. Покиньчерета В. В. Обліково-аналітична інформація в управлінні трудовими ресурсами підприємства. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: збірник наукових праць IV Міжнародної науково-практичної конференції 18-20 травня 2016 р. Вінниця, 2016. № Ч. 1. С. 382–392.*
5. Полякова К.Ф. Поняття трудових ресурсів та їх аналіз на ПАТ «Вінницяобленерго» / К. Ф. Полякова, Г. В. Даценко. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. Вип. . С.87.

УДК 657.1.012

Ірина Крупельницька,

канд. екон. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2487-3362>

ResearcherID [N-1874-2016](https://orcid.org/0000-0002-2487-3362)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ, ОЦІНКИ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ І АУДИТІ

Розглядається сучасний засіб віртуальних розрахунків та накопичень – біткоїн, як нематеріальний цифровий актив (НЦА). Аналіз попиту та пропозиції на НЦА. Формування вартісної оцінки НЦА. Нормативно-правове регулювання і визнання в обліку НЦА.

Ключові слова: криптовалюта, криптоактиви, біткойн, нематеріальний цифровий актив, облік НЦА, документування НЦА.

Постановка проблеми. Бухгалтерський облік підпорядковується досить суворій системі регулювання та зосереджується на діяльності відповідно до чинного законодавства з дотриманням певних правил та принципів, викладених у міжнародних або національних стандартах бухгалтерського обліку. Відсутність відповідної законодавчої бази, настанов та стандартів бухгалтерських методичних органів не допомагає віртуальній електронній економіці вийти з тіні, і вона все ще залишається невидимою для бухгалтерії. Незважаючи на зростаючий ринковий попит на бухгалтерський облік, офіційний документ досі не прийнятий. Тому стан криптовалют як потенційних об'єктів системи бухгалтерського обліку та звітності залишається абсолютно невизначеним. Хоча питання криптовалют у системі бухгалтерського обліку та звітності вивчені недостатньо, але ці та пов'язані з ними питання цифрових грошей, криптовалюти присвячені публікації таких іноземних та вітчизняних вчених таких зарубіжних і вітчизняних учених, як: Х. Бірмен, Г. Велш Д. Блейк, Ф. Вуд, Д. Киріякудіс, М. Метью, Дж. Мазер, С. Накамото, Б. Нідлз, Р. Рассел, А. Зубков, В. Костюченко, О. Новак, О. Петрук, А. С. Стовпова, В. Фостолович, Т. Яцик та ін.

З позицій бухгалтерської науки криптоактиви – потенційний об'єкт для обліку. Біткойн, одна з найбільш відомих криптовалют, приголомшила світ останнім часом своїм різким зростанням і різким падінням. Хоча більшість торгової активності обмежується фізичними особами та деякими спекулятивними фондами, не дивно, якщо біткойн починає з'являтися на балансах компаній. Як слід ставитися до біткоїнів з точки зору бухгалтерського обліку? Це нематеріальний актив, грошовий засіб чи щось інше?

Мета статті є дослідити характерні особливості кріптоактивів, частково систематизувати кореспонденцію в рамках визначеного поняття, що чітко охарактеризовано обліковою політикою та зясувати особливості аудиту операцій з криптовалютою.

Виклад основного матеріалу. Криптовалюти мають характерні ознаки для бухгалтерських цілей. Як правило, інвестори фіксують свої інвестиції в криптовалюті як актив, оскільки це ресурс, контрольований ними, і інвестори можуть отримати майбутні економічні вигоди від споживання або реалізації криптовалюти. Криптовалюти, які зазвичай відносяться до криптовалют та пов'язаних з ними активів, мають різні умови. Деякі криптовалюти дають право власникам отримувати товари або послуги після їх викупу, а інші можуть дозволити власникам торгувати криптовалютами в Інтернеті за допомогою призначеної платформи.

Криптовалюти можуть демонструвати певні характеристики активів, які належать до різних класів рахунків бухгалтерського обліку. Для трактування «крипто» розглядають доцільність застосування наведених нижче стандартів щодо обліку різних класів активів, зокрема:

- грошові кошти (МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»; МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»);
- негрошові фінансові активи (МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»);
- інвестиційна нерухомість (МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість»);
- нематеріальні активи (МСБО 38 «Нематеріальні активи»);
- запаси (МСБО 2 «Запаси»).

Бухгалтерська обробка криптовалютів багато в чому залежить від мети утримання криптовалютів. Мета може відрізнятися для різних сторін. Наприклад, емітент криптовалюти, який створив криптовалюту своїми зусиллями, може переглядати свою криптовалюту, створену як запас. Після випуску власники криптовалютів, які використовують ці активи як валюту для купівлі товарів або послуг, або для торгівлі, можуть розглядати їх як готівку.

Криптовалюти в основному використовуються як засіб обміну товарами та послугами, певною мірою як валюта. На відміну від перехідних валют, криптовалюти не випускаються і не підтримуються будь-яким урядом і не включають центральне сховище або центральний банк; таким чином, вони не визнаються законним тендером (фіатними грошима). Як наслідок, криптовалюти не розглядаються як грошові кошти.

Дотримуючись офіційних рекомендацій Ради з МСБО, думки провідних економістів та порад великої четвірки, кріптоактиви в більшості відносять до нематеріальних активів. Хоча відкритим залишається питання нарахування зносу на такий нематеріальний актив.

Відповідно до Міжнародний стандарту бухгалтерського обліку 38 (IAS 38) «Нематеріальні активи», нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований. Мають виконуватися наступні критерії: можливість ідентифікації, контроль над ресурсом та існування майбутніх економічних вигід. Слід зазначити, що суб'єкт господарювання контролює актив, якщо він має повноваження отримувати майбутні економічні вигоди, що надходять від основного ресурсу, та обмежувати доступ інших до цих вигід. Так, майбутні економічні вигоди можна отримати від знання ринку та технічних знань. Здатність суб'єкта господарювання контролювати майбутні економічні вигоди від нематеріального активу, як правило, виходить з юридичних прав, які можна забезпечити в судовому порядку, однак, на сьогодні в Україні зазначений критерій контролю не виконується, тому класифікувати кріптовалюту, як нематеріальний актив виходить недоцільно. Але разом з тим провідна аудиторська компанія пропонує типові кореспонденції, за умов чітко сформованої облікової політики визнання кріптоактиву підприємством.

Таблиця 1 - Типові проводки з бухгалтерського обліку кріпто активів

№	Зміст	Дебет	Кредит
1	Видобуток кріпто активу	154	117, 66, 65
2	1) Купівля кріптоактиву за грошові кошти 2) Оприбуткування кріптоактиву 3) Перераховано кошти за кріпто актив	154 128 «Кріптоактив» 631	631 154 301
3	1) Придбання віртуальної валюти на криптобіржі 2) Оприбуткування кріптоактиву 3) Перераховано коштів за кріптоактив	154 128 «Кріптоактив» 68	68 154 311

Продовження таблиці 1

4	Втрата криптоактивів у результаті хакерської атаки	97	128 «Криптоактив»
5	1) Придбання товарів у постачальника 2) Розрахунок криптоактивами за отримані товари	28 631	631 128 «Криптоактив»

Цікавим моментом є визначення вартості кріптовалюти. Отже, фактично її можна оцінювати за ринковою ціною, за ціною історичної вартості і по собівартості на основі фактично понесених витрат. Розглянемо приклад формування фактичної собівартості виробника та порівняємо із фактичною вартістю продавця кріптовалюти. Для цього оговоримо, що справедлива вартість - це ринкова вартість кріптовалюти на біржі, історична (фактична) вартість – це вартість придбання.

На виробництво біткоїнів (майнінг необхідне використання потужних комп'ютерів (серверів) та багато електроенергії). Наприклад, на створення блоку (насьогодні приблизно 14,6 біткоїнів, що становить десь 501072\$ станом на 25 червня 2021 р.) необхідно 183 МВт. У середньому 1КВт в Україні коштує населенню 1,68 грн. даний блок обійшовся в 307440 грн ($=183 \times 1,68 \times 1000$) або приблизно 11221\$ (по курсу 27,40 грн/1\$).

Постає питання про підрахунок бухгалтерської собівартості цього "видобутку", бо електроенергія — це ще не все, є амортизація обладнання та можлива робота обслуговуючого персоналу, якщо говорити про офіційність. Виходить, що у визнанні біткоїна як об'єкта бухгалтерського обліку постають питання підтвердження його контрольованості як активу.

Незважаючи на численні переваги, у цифрових грошей є ряд недоліків. Природно вони властиві всім фінансовим ринкам, але в разі використання кріптовалютні ризики подвоюються через специфічні особливості. Тому основними проблемами аудиту криптоактивів є:

- Відсутність законодавчої бази і юридичні ризики;
- Проблема оподаткування крипто валюти;
- Високий рівень волативності (нестабільності).

Зазначені проблеми суттєво розширюють коло комерційних ризиків, серед яких на особливу увагу заслуговують:

- Відсутність гарантій на відшкодування збитків;
- Можливість банкрутства;
- Хакерські атаки.

Якщо аналізувати досвід зарубіжних країн, операціями з кріптовалютою для юридичних осіб здебільшого є придбання як інвестиційного активу — джерело зростання вартості капіталу й отримання прибутку на спекулятивних операціях.

Відповідно, завдання аудиту передбачає: оцінити фактичний протокол блокчейна, що використовується, визначити чи операції здійснюються вручну, чи виконуються автоматично за допомогою смарт-контракту; оцінити ризики для нинішніх і потенційних стекхолдерів від здійснення суб'єктом операцій з крипто активами.

Базуючись на досвід та поради провідних аудиторських фірм, можна застосовувати наступні процедури аудиту:

- Визначити, як реєструються біткойн-гаманці (наприклад, електронна пошта компанії або приватна пошта).
- Визначити, хто володіє обліковими даними для доступу до гаманця (ідентифікатор гаманця, пароль, доступ до зареєстрованого листа, відновлення пароля, авторизація транзакцій і т. д.).
- Перевірити підтвердження реєстрації в сховище біткойнів або кріптовалюти або на обмінній платформі.
- Отримати скріншот друку ідентифікатора гаманця (ID) за кілька різних дат (наприклад, під час проміжного тестування, протягом і на кінець року).
- Попросити клієнта переказати невелику суму між своїми гаманцями або гаманцями, які створені для цієї мети, щоб підтвердити контроль над гаманцем.

Важливо розуміти, що аудитор не оцінюють програму кібербезпеки клієнта. Однак, вони несуть відповідальність за оцінку ризику суттєвого викривлення, включно з ризиками несанкціонованого доступу до ІТ-систем і

даних, пов'язаних з фінансовою звітністю, а також за оцінку потенційного впливу кібер-інциденту та відображення цієї можливості і його наслідків у фінансових звітах.

Суб'єкти господарювання, які працюють з криптоактивами, повинні усвідомлювати відповідальність за контроль над власним середовищем, оцінювати та реагувати на нові ризики у своїх процесах, пов'язані з блокчейнтехнологіями, а також з належною ретельністю й аналізом здійснювати заходи для забезпечення того, щоб відповідними засобами контролю володіла сервісна організація.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, розпочалась професійна та наукова дискусія щодо бухгалтерського обліку криптовалют, і методичні бухгалтерські організації та регуляторні органи активно досліджують цю сферу, яка терміново потребує інституціоналізації. Зі збільшенням інтересу до криптоіндустрії зростатиме і кількість посередників, зацікавлених у купівлі, продажу та утриманні цих активів. Це підвищує важливість впровадження розумних принципів бухгалтерського обліку та забезпечення їх послідовного застосування до таких операцій, а також адекватного розкриття інформації у фінансовій звітності для інформування користувачів про товари чи послуги, певний тип активів та точного рішення щодо оцінки на основі професійного судження чи пошуку кваліфікована допомога фахівців. Можливо, доведеться розглянути інформацію з багатьох джерел, щоб визначити справедливу вартість утриманої криптовалюти. Безперечно, кожен криптоактив повинен розглядатися відповідно до його конкретних характеристик.

Список використаних джерел:

1. Національний Банк України URL:<https://bank.gov.ua/ua/news/all/spilna-zayava-finansovih-regulyatoriv-schodo-statusu-kriptovalyut-v-ukrayini>.
2. 19 декабря состоится запуск фьючерсных контрактов на BRENT и BITCOIN (Fin.Org.UA) URL: <http://www.fin.org.ua/news/1223260>
3. Nakamoto, Satoshi (24 May 2009). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System URL:<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

4. Податковий

кодекс

України

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

5. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/spilna-zayava-finansovih-regulyatoriv-schodo-statusu-kriptovalyut-v-ukrayini>

6. П(С)БО

8

"Нематеріальні

активи"

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

7. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1327201-09>

8. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

УДК 657

Олена Кудирко,

канд. екон. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5090-1208>

ResearcherID [B-7012-2018](https://orcid.org/0000-0002-5090-1208)

АНАЛІЗ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО БІЗНЕСУ

В статті обґрунтовано актуальність аналізу товарних запасів. Вказано на вагомість використання методичних прийомів аналізу з урахуванням специфіки об'єкта аналізу. Надано основні методи здійснення аналізу товарних запасів з метою встановлення ефективності та обґрунтованості системи управління товарними запасами.

Ключові слова: *аналіз, товарні операції, товарні запаси, фармацевтична галузь.*

Постановка проблеми. Основними операціями, що притаманні підприємствам торгівлі є операції пов'язані із товарними запасами. Товарні запаси є важливою частиною економічної діяльності торговельних підприємств.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ІХ Міжнародної науково-практичної конференції**

14-16 вересня 2021 року

Частина II

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 01.09.2021. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 14,88.
Обл.-вид. арк. 11,26. Тираж 1. Зам. № 337.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25